Gemeente Scherpenzeel

Notitie Mestbewerking en -verwerking

Notitie
Mestbewerking- en verwerking

Opdrachtgever: gemeente Scherpenzeel
afdeling Ruimte en Groen

Auteur: W.E. Algra

Datum: 4 september 2014

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE 2

1. INLEIDING 3

2. MESTVERWERKINGSPLICHT 4

2.1 MESTBELEID 4
2.2 MESTVERWERKINGSPLICHT 4

3. MESTPRODUCTIE EN -AFVOER IN SCHERPENZEEL EN DE REGIO 6

3.1 AANTAL AGRARISCHE BEDRIJVEN 6
3.2 MESTPRODUCTIE 6
3.3 MESTAFVOER 7
3.4 MESTVERWERKINGSPLICHT IN SCHERPENZEEL 8

4. MESTBEWERKING EN -VERWERKING 8

4.1 MESTBEWERKING 8
4.2 MESTVERWERKING 9
4.3 BEVOEGD GEZAG OMGEVINGSVERGUNNING 10

5. (G)EEN BEDRIJFSEIGEN AGRARISCHE ACTIVITEIT 10

6. BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED 2013 11

6.1 MOGELIJKHEDEN VOOR MESTBEWERKING EN -VERWERKING 11
6.2 (G)EEN BEDRIJFSEIGEN AGRARISCHE ACTIVITEIT TOEGESTAAN? 12
6.3 AFWIJKEN VAN HET BESTEMMINGSPLAN 13

BIJLAGE I. METHODEN VAN MESTBEWERKING EN - VERWERKING 15

1. INLEIDING

Mestverwerkingsplicht
Sinds 1 januari 2014 geldt de mestverwerkingsplicht uit de Meststoffenwet. Voor agrariërs die meer mest produceren dan ze op het eigen bedrijf in Nederland kunnen plaatsen geldt de verplichting om een deel van het bedrijfsoverschot aan mest (in kg fosfaat) te laten verwerken. Voor agrariërs zonder dieren en/of bedrijfsoverschot aan mest geldt de mestverwerkingsplicht niet.

Motie gemeenteraad
Op 6 maart 2014 heeft de gemeenteraad, bij de vaststelling van het bestemmingsplan "Buitengebied 2013", een motie van het CDA en CU aangenomen waarin de gemeenteraad het college verzoekt om in samenwerking met vertegenwoordigers van de veehouderij te komen tot een notitie mestverwerking. In deze notitie dienen de mogelijkheden en de voor- en nadelen van mestverwerking binnen de bestemming Agrarisch-Bedrijf als zijnde een niet bedrijfseigen activiteit te worden weergegeven.

Met de onderhavige notitie wordt hieraan invulling gegeven.

In samenspraak met vertegenwoordigers veehouderij
In de voorbereidingen om te komen tot de notitie zijn uitgangspunten opgesteld. Daarin is omschreven wat bijvoorbeeld onder mestbewerking en –verwerking moet worden verstaan en wanneer sprake is van een bedrijfseigen agrarische activiteit. De uitgangspunten sluiten zoveel mogelijk aan op de gegevens van de Rijksoverheid. De uitgangspunten zijn voorgelegd aan de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Noord, afdeling Liniedijk en aan de Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV). Beide partijen hebben bestuurlijk respectievelijk ambtelijk aangegeven hiermee in te kunnen stemmen.

Inhoud notitie
In het vervolg van de notitie komen de volgende onderdelen aan bod:
- Wat houdt de mestverwerkingsplicht in?
- Wat is de mestproductie- en afvoer in Scherpenzeel en de regio?
- Wat wordt onder bewerking en verwerking van mest verstaan?
- Is een omgevingsvergunning nodig en wie is het bevoegd gezag?
- Wat wordt verstaan onder bewerking en verwerking van mest als zijnde (g)een bedrijfseigen activiteit?
- Welke mogelijkheden biedt het bestemmingsplan "Buitengebied 2013" voor mestbewerking en -verwerking?

2. MESTVERWERKINGSPLICHT

2.1 Mestbeleid

Het nieuwe mestbeleid kent drie sporen.

Spoor 1
Nieuw stelsel voor duurzaam evenwicht tussen mestproductie en mestafzet.
Veehouders die voldoende grond in gebruik hebben om de eigen mestproductie af te zetten, worden ontzien. Veehouders met onvoldoende grond in eigen gebruik, ongeacht het soort vee dat zij houden, moeten vooraf hun mestproductie verantwoorden. Mest waarvoor geen verantwoorde afzet gevonden wordt, mag niet geproduceerd worden.

Spoor 1 kent twee hoofdelementen:

- Verplichte mestverwerking: bedrijven die meer mest produceren dan zij op grond in eigen gebruik kwijt kunnen, moeten een naar regio gedifferentieerd minimaal deel van hun overschot aanbieden voor verwerking bij een gecertificeerde verwerker. Contracten waarin dat geregeld wordt, moeten aangegaan worden uiterlijk op 31 december voorafgaand aan het productiejaar.
- Gegarandeerde afzet van resterend mestoverschot: daarnaast zullen deze veehouders zich voor de rest van het overschot elk jaar, uiterlijk op 15 mei van het productiejaar, moeten verzekeren van voldoende afzetruimte en een afzetgarantie voor de voorziene mestproductie van hun veestapel voor dat gehele jaar. Afzetruimte kan o.a. zijn op landbouwgrond (bijvoorbeeld in de akkerbouw), duurzame energieopwekking (in Nederland), export van mest of afzet bij een gecertificeerde mestverwerker.

Spoor 2
Maatregelen om onnodig hoge gehalten aan fosfor en stikstof in voer terug te dringen, zonder dat dit ten koste gaat van de gezondheid en het welzijn van het dier.

Spoor 3
Producten uit dierlijke mest als kunstmestvervanger toestaan.

2.2 Mestverwerkingsplicht

Spoor 1 bevat zogezegd de verplichting om een deel van het bedrijfsoverschot te laten verwerken. Het bedrijfsoverschot is de mestproductie in een kalenderjaar (omgerekend in hoeveelheid fosfaat) verminderd met de fosfaatgebruiksruimte (ha landbouwgrond maal de fosfaatgebruiksnorm) en de hoeveelheid fosfaat die het bedrijf op een eigen natuurterrein mag uitrijden.
Voor een percentage van het bedrijfsoverschot geldt een verwerkingsplicht. Deze is afhankelijk van de regio, het bedrijf en het jaar. De percentages worden jaarlijks vastgesteld. De regio's komen overeen met de concentratiegebieden van de dierproductierechten. Scherpenzeel ligt in de regio oost. Voor het jaar 2014 is het percentage vastgesteld op 15%.

In de volgende situaties hoeft het verplichte verwerkingspercentage niet (volledig) te worden verwerkt:

- Grenspercelen: de hoeveelheid fosfaat die wordt afgevoerd naar grond van de agrariër in het buitenland telt niet mee voor de verwerkingsplicht.
- Drempelwaarde: indien de hoeveelheid mest die moet worden verwerkt kleiner is dan de drempelwaarde (in 2014 vastgesteld op 100 kg fosfaat), dan hoeft deze niet te worden verwerkt. De drempelwaarde geldt na het bepalen van de verwerkingsplicht en niet na het berekenen van het bedrijfsoverschot aan mest.
- Biologische bedrijven: hiervoor geldt geen verwerkingsplicht, indien de biologische mest die moet worden verwerkt wordt afgevoerd naar een ander biologisch bedrijf.
- Mest bedoelt voor champignonsubstraat: mest van paarden, pony's of pluimvee die naar ondernemers worden afgevoerd die champignonsubstraat bereiden hoeft niet te worden verwerkt.
- Afvoer naar landbouwbedrijf: indien het totale bedrijfsoverschot rechtstreeks naar één of meerdere landbouwbedrijven worden afgevoerd en voldaan wordt aan de volgende voorwaarden geldt geen verwerkingsplicht:
    - Het bedrijf dat de mest afneemt ligt hemelsbreed maximaal 20 kilometer vanaf het landbouwbedrijf (productielocatie);
    - De afnemer gebruikt de mest op zijn landbouwgrond;
    - Het totale bedrijfsoverschot wordt afgevoerd;
    - Het bedrijfsoverschot bedraagt in het betreffende kalenderjaar maximaal 25% van de totale mestproductie;
    - Er is met de afnemer een Regionale Mestafzet Overeenkomst (RMO) gesloten.

Om te kunnen voldoen aan de verplichte mestverwerking dient het agrarisch bedrijf jaarlijks voorafgaand aan het productiejaar een Mestverwerkingsovereenkomst met de verwerker te sluiten. Voor agrarische bedrijven die niet rechtstreeks aan een verwerker kunnen leveren is het mogelijk om een Driepartijenovereenkomst te sluiten met de bewerker (tussenpersoon). Tenslotte is het in bepaalde gevallen mogelijk om een Vervangende Verwerkingsovereenkomst (VVO) te sluiten indien agrarische bedrijven onderling de mestverwerkingsplicht overdragen. Met deze overeenkomst spreken agrarische bedrijven af dat het ene bedrijf de verwerkingsplicht overneemt van het andere bedrijf. VVO's tussen veehouders met hoofdzakelijk pluimvee en veehouders met andere diersoorten zijn niet mogelijk. Veehouders met hoofdzakelijk pluimvee hebben een bedrijf waarbij de totale fosfaatproductie voor meer dan de helft uit pluimveemest bestaat.

3. MESTPRODUCTIE EN -AFVOER IN SCHERPENZEEL EN DE REGIO

Om de mestverwerkingsopgave voor agrarische bedrijven uit Scherpenzeel enigszins te kunnen duiden is het zaak te kijken naar de ontwikkeling van de mestproductie- en afvoer door de jaren heen. Deze ontwikkeling wordt afgezet tegen die in omliggende gemeenten. Voorafgaand daaraan wordt een overzicht gegeven van het aantal agrarische bedrijven.

3.1 Aantal agrarische bedrijven

Tabel 3.1 geeft een overzicht van het aantal rundvee-, varkens- en kippenbedrijven in Scherpenzeel en omliggende gemeenten voor de jaren 2010 en 2013. In 2013 waren er in Scherpenzeel 46 van dat soort bedrijven. Dat is een afname van 20% ten opzichte van 2010. In de omliggende gemeenten ligt die daling rond de 10%. De landelijke trend van een afnemend aantal agrarische bedrijven is ook in Scherpenzeel en de regio duidelijk waarneembaar. Wat opvalt is de scherpe daling van het aantal varkensbedrijven in Scherpenzeel met 50%.

Aantal bedrijven per diercategorie voor de jaren 2010 en 2013					
		Rundvee	Varkens	Kippen	Totaal
Gemeente	Jaartal	*aantal bedrijven*			
Barneveld	2010	462	188	108	**758**
	2013	**419**	**142**	**88**	**649**
Ede	2010	556	299	155	**1010**
	2013	**511**	**242**	**140**	**893**
Renswoude	2010	58	40	17	**115**
	2013	**58**	**32**	**14**	**104**
Scherpenzeel	2010	32	11	15	**58**
	2013	**27**	**5**	**14**	**46**
Woudenberg	2010	76	21	21	**118**
	2013	**69**	**18**	**16**	**103**

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 02-9-2014

Tabel 3.1 Aantal bedrijven per diercategorie in Scherpenzeel en omliggende gemeenten.

3.2 Mestproductie

In tabel 3.2 is een overzicht opgenomen van de mestproductie per categorie in Scherpenzeel en omliggende gemeenten over de jaren 2005, 2010 en 2012. De mestproductie in Scherpenzeel is tussen 2005 en 2012 met circa 20% toegenomen tot 71 miljoen kg. Dat is meer dan in de omliggende gemeenten waar de groei tussen de 5% en 10% bedraagt. Het overgrote deel van de mestproductie in Scherpenzeel bestaat uit dunne mest van rundvee

en varkens. Dat is vergelijkbaar met Renswoude en Woudenberg. In Barneveld en Ede maakt de dunne mest van vleeskalveren juist het grootste deel uit van de totale productie.

Mestproductie per gemeente voor de jaren 2005, 2010 en 2012, in mln kg							
		Dunne mest rundvee	Dunne mest vleeskalveren	Vaste pluimveemest	Dunne mest varkens totaal	Mest overige diersoorten	Totaal
Gemeente	Jaartal	*mln kg*					
Barneveld	2005	302	284	49	199	16	**850**
	2010	308	302	56	190	18	**874**
	2012	**283**	**313**	**57**	**195**	**13**	**861**
Ede	2005	325	281	48	240	27	**921**
	2010	324	342	53	243	34	**996**
	2012	**291**	**354**	**57**	**215**	**32**	**949**
Renswoude	2005	60	19	4	36	3	**122**
	2010	67	25	6	37	3	**138**
	2012	**65**	**24**	**6**	**39**	**2**	**136**
Scherpenzeel	2005	33	7	6	13	1	**60**
	2010	34	6	9	22	1	**72**
	2012	**31**	**8**	**9**	**22**	**1**	**71**
Woudenberg	2005	105	19	4	22	4	**154**
	2010	113	14	11	25	4	**167**
	2012	**112**	**14**	**9**	**29**	**5**	**169**

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 29-4-2014

Tabel 3.2 Mestproductie in Scherpenzeel en omliggende gemeenten.

3.3 Mestafvoer

In tabel 3.3 is een overzicht opgenomen van de mestafvoer per categorie in Scherpenzeel en omliggende gemeenten over de jaren 2005, 2010 en 2012. De mestafvoer is een goede graadmeter voor het mestoverschot dat voor een deel valt onder de mestverwerkingsplicht. De mestafvoer van de agrarische bedrijven in Scherpenzeel is tussen 2005 en 2012 met bijna 50% toegenomen tot 32 miljoen kg. Dat is meer dan de stijging in de mestproductie over die jaren. Ook is de mestafvoer als percentage van de mestproductie toegenomen van 33% (21 van de 60 mln. kg) in 2005 naar circa 45% (32 van de 71 mln. kg) in 2012. Wanneer naar de omliggende gemeenten wordt gekeken dan blijkt dat in Renswoude en Woudenberg de mestafvoer tussen 2005 en 2012 bijna is verdubbeld, terwijl die in Ede en Barneveld met 'slechts' 25% is toegenomen.
De mestafvoer als percentage van de mestproductie is in Ede en Barneveld toegenomen van circa 45% in 2005 naar circa 60% in 2012. In Renswoude en Woudenberg is dat respectievelijk van 30% naar 54% en van 16% naar 33%. De toename in Scherpenzeel is dus vergelijkbaar met die in Renswoude.

Mestafvoer per gemeente, voor de jaren 2005, 2010 en 2012, in mln kg							
		Dunne mest rundvee	Dunne mest vleeskalveren	Vaste pluimveemest	Dunne mest varkens totaal	Mest overige diersoorten	Totaal
Gemeente	Jaartal	*mln kg*					
Barneveld	2005	27	176	46	143	2	**394**
	2010	54	244	51	134	7	**490**
	2012	**52**	**258**	**49**	**138**	**8**	**505**
Ede	2005	29	178	46	174	7	**434**
	2010	80	244	63	192	24	**603**
	2012	**76**	**268**	**58**	**183**	**20**	**605**
Renswoude	2005	4	10	3	20	0	**37**
	2010	12	14	7	30	1	**64**
	2012	**13**	**19**	**9**	**30**	**3**	**74**
Scherpenzeel	2005	2	4	4	11	-	**21**
	2010	4	6	10	10	0	**30**
	2012	**6**	**6**	**9**	**10**	**1**	**32**
Woudenberg	2005	3	10	3	11	0	**27**
	2010	7	10	8	23	3	**51**
	2012	**8**	**10**	**8**	**28**	**3**	**57**

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 29-4-2014

Tabel 3.3 Mestafvoer in Scherpenzeel en omliggende gemeenten.

3.4 Mestverwerkingsplicht in Scherpenzeel

Om enigszins een beeld te kunnen vormen van de hoeveelheid mest die de agrarische bedrijven uit Scherpenzeel moeten laten verwerken kan de volgende rekensom gemaakt worden. In het meest ongunstige scenario staat de mestafvoer gelijk aan het bedrijfsoverschot. Voor de regio Oost waartoe Scherpenzeel behoort geldt, dat 15% van het bedrijfsoverschot moet worden verwerkt. Van de totale mestafvoer van 32 miljoen kg valt 4,8 miljoen kg (15%) onder de mestverwerkingsplicht.

4. MESTBEWERKING EN -VERWERKING

4.1 Mestbewerking

Onder het *bewerken* van mest wordt verstaan het behandelen van dierlijke mest zonder het product noemenswaardig te veranderen. Bijvoorbeeld: het mengen, roeren of homogeniseren van mest en het mechanisch scheiden van de mest in een dunne en een dikke fractie.

Bewerkingsmethodes van dierlijke mest vallen niet onder de mestverwerkingsplicht. Dat betekent dat bewerkte mest niet in mindering wordt gebracht op het te (laten) verwerken bedrijfsoverschot.

Voor het bewerken van dierlijke mest is niet altijd een omgevingsvergunning milieu nodig. Op grond van categorie 7.5 van bijlage I, onderdeel C van het Besluit omgevingsrecht (Bor) is een omgevingsvergunning milieu nodig voor:

- het drogen van dierlijke mest als dat geen pluimveemest is (categorie 7.5 e)
- het drogen van pluimveemest als dat geen onderdeel van een huisvestingssysteem uitmaakt waarvoor met de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) een emissiefactor is vastgesteld (categorie 7.5 f)
- het indampen van dunne mest of digestaat (categorie 7.5 g)

Voor de overige mestbewerkingstechnieken, zoals mest- en digestaatscheiding en het hygieniseren van dierlijke mest is géén omgevingsvergunning milieu nodig op basis van het Bor. In dat geval zijn de voorschriften uit het Activiteitenbesluit van toepassing.

4.2 Mestverwerking

Bij het *verwerken* van mest worden technieken of combinaties daarvan toegepast waardoor de aard en de hoedanigheid van de dierlijke mest wijzigt. Voorbeelden hiervan zijn: het vergisten of composteren van mest en het produceren van mineralenconcentraten (kunstmestvervangers) uit dierlijke mest.

De Meststoffenwet gebruikt de term 'verwerken' in een andere betekenis. De Meststoffenwet heeft het over het verwerken van dierlijke mest als het 'buiten de markt voor mest wordt gehouden'. Manieren om dat te bereiken zijn bijvoorbeeld:

- dierlijke mest vernietigen (verbranden)
- dierlijke mest exporteren voor toepassing buiten Nederland
- dierlijke mest toepassen als iets anders dan dierlijke mest (bijvoorbeeld mest verwerken tot kunstmest)

Vergisten, covergisten, scheiden, hygiëniseren, drogen, korrelen of andere **be**werkingsmethodes van dierlijke mest vallen niet onder mest**ver**werking.

Voor het verwerken van dierlijke mest is altijd een omgevingsvergunning milieu nodig. Dit volgt uit categorie 7.5 h van bijlage I, onderdeel C van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Voor monovergisting op boerderijschaal (uitsluitend vergisten van dierlijke mest van het eigen bedrijf, zonder dat andere producten worden toegevoegd) is na de inwerkingtreding van de vierde tranche van het Activiteitenbesluit (naar verwachting medio 2015) geen omgevingsvergunning meer nodig. In plaats daarvan is een Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets (OBM) voldoende.

In bijlage I van deze notitie is een overzicht opgenomen van methoden van bewerking en verwerking van mest.

4.3 Bevoegd gezag omgevingsvergunning

Zowel bij mestbewerking als -verwerking kan het zijn dat naast een omgevingsvergunning milieu ook een omgevingsvergunning bouwen nodig is. Het bevoegd gezag verleent de omgevingsvergunning: de provincie of de gemeente. Volgens het Besluit omgevingsrecht (Bor) is voor het verlenen van de omgevingsvergunning in vrijwel alle gevallen de gemeente het bevoegd gezag als een veehouderij dierlijke mest bewerkt of verwerkt op boerderijschaal. Alleen als een bedrijf op grotere schaal mest van derden gaat verwerken en daarnaast onder de IPPC-richtlijn of het Besluit risico's zware ongevallen 1999 valt, is de provincie het bevoegd gezag.

De gemeente is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning:

- voor het bewerken, verwerken, opslaan of overslaan van dierlijke of overige organische meststoffen (categorie 7.1 van bijlage I, onderdeel C van het Bor);
- als sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van 25.000 m³ per jaar of meer (categorie 7.4 van bijlage I, onderdeel C van het Bor) en er geen sprake is van een IPPC-installatie en het Besluit risico's zware ongevallen 1999 niet van toepassing is.

De provincie is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning:

- als sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van 25.000 m³ per jaar of meer (categorie 7.4 van bijlage I, onderdeel C van het Bor) en er sprake is van een IPPC-installatie of het Besluit risico's zware ongevallen 1999 van toepassing is.

5. (G)EEN BEDRIJFSEIGEN AGRARISCHE ACTIVITEIT

In de motie van de gemeenteraad wordt gesproken over de mogelijkheden binnen de bestemming Agrarisch-Bedrijf in het bestemmingsplan "Buitengebied 2013" voor mestverwerking als zijnde een niet-bedrijfseigen agrarische activiteit. Alvorens in paragraaf 6 in te gaan op de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, wordt in deze paragraaf ingegaan op het onderscheid tussen een bedrijfseigen en een niet-bedrijfseigen agrarische activiteit.

Scheiding van mest van het eigen bedrijf in een dikke en een dunne fractie, zonder aanvoer van mest van derden, is een bedrijfseigen activiteit. Hetzelfde geldt voor vergisting van uitsluitend op het eigen bedrijf geproduceerde mest. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu maakt daarnaast voor co-vergisting van dierlijke mest op de website van Kenniscentrum InfoMil onderscheid tussen de categorieën A, B, C en D:

A. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.

B. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd.

C. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.
D. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest van derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt als meststof afgeleverd aan derden.

Opmerking: voor alle vormen van vergisting en co-vergisting geldt dat het digestaat (de reststroom die na vergisting overblijft) nog steeds wordt gekwalificeerd als dierlijke mest. Dat wil dus zeggen dat het digestaat nog steeds meetelt voor de bepaling van het bedrijfsoverschot aan dierlijke mest. Bij co-vergisting wordt het bedrijfsoverschot zelfs groter, omdat met co-substraten ook fosfaat wordt aangevoerd.

Categorie A, B en C worden als bedrijfseigen agrarische activiteit beschouwd en D niet. Bij A en B gaat het meestal om een veehouderij, bij C om een akkerbouwbedrijf. Categorie D is van toepassing bij centrale mestverwerking op grote schaal.

Voor A, B en C is er een duidelijke binding met de tot het bedrijf behorende agrarische activiteit of bedrijfsgronden: de aanvoer is "van" of "gaat naar" het eigen bedrijf. Het gaat om aan- of afvoer die *in hoofdzaak* van of naar het eigen bedrijf gaat voor de mest of de gronden. De toevoeging "in hoofdzaak" komt tegemoet aan praktijksituaties waarbij soms een deel van de stroom extern wordt aan- of afgevoerd. Er zijn van oudsher diverse samenwerkingsverbanden tussen agrarische bedrijven, al dan niet in familie verband. Onderlinge levering en verwerking tussen bijvoorbeeld een veehouderij, een loonwerker en een akkerbouwer kunnen dan plaatsvinden in het agrarische gebied.

6. BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED 2013

Op 6 maart 2014 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan "Buitengebied 2013" vastgesteld. Het bestemmingsplan is op 1 augustus 2014 in werking getreden, maar nog niet onherroepelijk geworden vanwege een aantal lopende hoger beroepen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

6.1 Mogelijkheden voor mestbewerking en -verwerking

In het bestemmingsplan zijn de volgende mogelijkheden voor de bewerking en verwerking van mest opgenomen.

Bestemming "Agrarisch – Bedrijf" en "Agrarisch-Paardenhouderij"
De bestemming "Agrarisch-Bedrijf" is van toepassing op de gronden en opstallen die tezamen het bouwblok vormen behorende bij het agrarisch bedrijf.
De bestemming "Agrarisch-Paardenhouderij" is van toepassing op de gronden en opstallen die tezamen het bouwblok vormen behorende bij de gebruiksgerichte paardenhouderij.

In beide bestemmingen is binnen het bouwblok de opslag van mest, co-vergisting als bedrijfseigen activiteit en mestverwerking al dan niet gecombineerd met energieopwekking, toegestaan. In de bouwregels is een maximale bouwhoogte opgenomen van mestvergistingsinstallaties en mestbassins van respectievelijk 15 meter en 7 meter.
Bestemming "Bedrijf"
Deze bestemming is van toepassing op de gronden en opstallen die tezamen het niet-agrarisch bedrijf vormen, zoals een loonwerkbedrijf.
Binnen deze bestemming is voor de percelen met op de verbeelding de nadere functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – Loonwerkbedrijf' een wijzigingsbevoegdheid voor een buurtvergister opgenomen. Het college van B&W kan met gebruikmaking van deze bevoegdheid de bestemming van het desbetreffende perceel wijzigen door op de verbeelding de functieaanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – buurtvergister' toe te voegen, met dien verstande dat:

- de afstand tot een andere buurtvergister tenminste 200 meter bedraagt;
- aannemelijk is gemaakt dat geen onevenredige verkeersaantrekkende werking optreedt;
- de belangen van gebruikers en/of eigenaren van nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
- geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de milieusituatie;
- geen significante aantasting plaatsvindt van ecologische waarden;
- geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de aanwezige landschapswaarden, tenzij hieraan door het nemen van maatregelen voldoende tegemoet kan worden gekomen.

6.2 (G)Een bedrijfseigen agrarische activiteit toegestaan?

Bedrijfseigen activiteit
In het bestemmingsplan "Buitengebied 2013" is mestverwerking als bedrijfseigen agrarische activiteit binnen de bestemmingen "Agrarisch-Bedrijf" en "Agrarisch-Paardenhouderij" rechtstreeks toegestaan. In de bouwregels zijn vervolgens wel hoogtebeperkingen voor bepaalde installaties opgenomen.
In de regels van het bestemmingsplan is weliswaar expliciet opgenomen dat mestverwerking is toegestaan, maar in de praktijk wordt mestbewerking niet uitgesloten. Ruimtelijk gezien (bijvoorbeeld in de benodigde bebouwing) is hierin namelijk geen duidelijk onderscheid te maken. Zeker niet als de installaties voor de bewerking en verwerking van mest in agrarische bedrijfsgebouwen worden ondergebracht die qua vorm en uitstraling niet anders zijn dan reguliere agrarische bedrijfsgebouwen. Daarnaast gaat het hier om relatief kleinschalige vormen van mestbewerking en –verwerking op boerderijschaal, waardoor de ruimtelijke uitstraling klein is.

Niet-bedrijfseigen activiteit
Het bewerken of verwerken van mest als een niet-bedrijfseigen activiteit is, in het bestemmingsplan "Buitengebied 2013", binnen de bestemming "Agrarisch-Bedrijf" en "Agrarisch-Paardenhouderij" niet toegestaan. Het gaat hier om de bewerking of verwerking van mest die niet in hoofdzaak van het eigen agrarisch bedrijf komt (categorie D activiteit).

De ruimtelijke binding met het agrarisch bedrijf is daardoor vrijwel niet aanwezig en de invloed op de omgeving, bijvoorbeeld door extra verkeersbewegingen, is veel groter dan bij bedrijfseigen agrarische activiteiten. Veelal gaat het om een centrale mestbewerking of –verwerking zonder agrarisch bedrijf, zoals een buurtvergister. Dergelijke installaties vergen een dusdanige oppervlakte, dat het bestaande bouwblok meestal niet toereikend is. Binnen de bestemming "Bedrijf" is wel een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het realiseren van een buurtvergister mogelijk maakt.

6.3 Afwijken van het bestemmingsplan

De gemeente is vanuit de ruimtelijke ordening (Wro) en vergunningverlening (Wabo) betrokken bij de realisatie van mestbewerking en -verwerking. In de meeste gevallen is de gemeente het bevoegd gezag.

Voor individuele initiatieven voor de realisatie van een niet-bedrijfseigen mestbewerking of -verwerking op een agrarisch bedrijf is steeds ruimtelijk maatwerk nodig. Per geval kan dan worden beoordeeld of de ontwikkeling op de betreffende locatie ruimtelijk aanvaardbaar is. Ingeval het initiatief in strijd is het met het bestemmingsplan kan de gemeente via twee sporen aan dergelijke initiatieven medewerking verlenen: door een omgevingsvergunning te verlenen of door het bestemmingsplan te herzien.

Spoor 1: omgevingsvergunning
Op grond van artikel 2.1, lid 1, sub c in samenhang met artikel 2.12, lid 1, onder a, onder 3 van de Wabo is het mogelijk om gelijktijdig met de omgevingsvergunning milieu via een buitenplanse afwijking de planologische strijdigheid met het bestemmingsplan op te heffen. Door het volgen van de uitgebreide procedure (26 weken) kan dan medewerking verleend worden aan het realiseren van een installatie voor mestbewerking en –verwerking als zijnde een niet-bedrijfseigen activiteit. Er zal dan wel aangetoond moeten worden dat sprake is van een ontwikkeling die ruimtelijk aanvaardbaar is. Het college van B&W is bevoegd de omgevingsvergunning te verlenen, eventueel nadat de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen heeft afgegeven.

Ingeval het een mestvergistingsinstallatie betreft en de planologische strijdigheid losstaand van de omgevingsvergunning milieu wordt geregeld, dan kan gebruik gemaakt worden van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2 Wabo (kruimelgevallenregeling). Hiervoor geldt dan de reguliere procedure (8 weken).

Spoor 2: herziening bestemmingsplan
Op grond van artikel 3.8, lid 1 Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de gemeenteraad bevoegd om een herziening van een bestemmingsplan, een zogenaamd postzegelbestemmingsplan, vast te stellen. Ook hierbij geldt, dat aangetoond moet worden dat sprake is van een ontwikkeling die ruimtelijk aanvaardbaar is. Een bestemmingsplanprocedure duurt circa een jaar.

Ruimtelijke aanvaardbaarheid
De ruimtelijke aanvaardbaarheid is afhankelijk van de locatie, de omgeving en de ruimtelijke uitstraling van de gekozen methode van mestbewerking of –verwerking. Op diverse aspecten zal beoordeeld moeten worden of de realisatie van een installatie voor mestbewerking of –verwerking aanvaardbaar is. Aspecten, zoals geur, geluid, fijnstof, externe veiligheid, verkeersintensiteit, landschappelijke inpassing, etc., komen dan aan de orde.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van 27 november 2014,

B.S. van Ginkel- Schuur
griffier

B. Visser
voorzitter

BIJLAGE I. METHODEN VAN MESTBEWERKING EN - VERWERKING

Mestscheiding	Het scheiden van drijfmest, resulterend in een dikke en dunne fractie, door gebruik te maken van een mechanische mestscheider, door bezinking in de mestput, of door mest en urine gescheiden op te vangen.	Bewezen methode
Composteren	Composteren is een biologisch proces waarbij veel warmte vrijkomt en waarbij organische stof wordt omgezet in stabiele humusachtige verbindingen. Door verdamping van water en het omzetten van organische stof neemt het drogestofgehalte toe en het volume af. Extensief composteren vindt meestal plaats in de buitenlucht en kan enkele maanden duren. Bij intensief composteren maakt men gebruik van grootschalige industriële installaties, die in de regel zijn uitgevoerd met chemische wassers om ammoniakemissie te voorkomen.	Bewezen methode
Drogen en korrelen	In droogtunnels of droogtrommels voorgedroogde kippenmest kan tot korrels worden geperst en gehygiëniseerd. De techniek is ook geschikt voor nagedroogde dikke fractie varkens- of rundveemest (in ontwikkeling).	Bewezen methode
Hygiëniseren	Met een speciale warmtebehandeling worden pathogene organismen in de mest geëlimineerd. Dit kan ondermeer gebeuren met een warmtevijzel of met stoominjectie. Met het hygiëniseren wordt een aanzienlijke kiemreductie bereikt.	Bewezen methode
Mengen	Drijfmest kan met andere soorten mest of toeslagstoffen worden gemengd om een voor de afnemer gewenste samenstelling te verkrijgen. Het proces wordt gestuurd op stikstof-, fosfaat- en kaligehalten en batchgewijs uitgevoerd.	Bewezen methode
Beluchten	Beluchtingsinstallaties verwerken o.a. kalvergier en dunne fracties van varkens- of rundveedrijfmest. Ammoniumstikstof wordt met luchtzuurstof omgezet in nitraat (nitrificatie). In een (niet-beluchte) denitrificatieruimte wordt het gevormde nitraat voor het grootste deel omgezet in stikstofgas wat de lucht in gaat (N_2). Voor denitrificatie is een organische koolstofbron nodig.	Bewezen methode
Vergisting en co-vergisting	Vergisting is een biologisch proces waarbij onder zuurstofloze omstandigheden organische stof wordt afgebroken tot biogas. Met het brandbare biogas kan energie worden opgewekt. De energieopbrengst kan aanmerkelijk worden verhoogd door energierijke organische stoffen (voer- en gewasresten of vetten) toe te voegen. Dit wordt co-vergisting genoemd.	Bewezen methode
Dunne fractie	Na het scheiden van drijfmest in dikke en dunne fractie,	Bewezen

bewerken met ultrafiltratie en/of omgekeerde osmose	wordt de dunne fractie verder behandeld door ultrafiltratie en/of omgekeerde osmose. Hiermee ontstaat een heldere vloeistof die men kan hergebruiken op het bedrijf voor reiniging van de stallen of het spoelen van vrachtwagens, of op het riool geloosd kan worden. Zowel bij ultrafiltratie als bij omgekeerde osmose komt een concentraat vrij.	methode
Dunne fractie indampen	Na het scheiden van drijfmest in dikke en dunne fractie, wordt de dunne fractie ingedampt met mechanische damprecompressie. De ammoniak/waterdamp die ontstaat wordt gewassen met zwavelzuur en gecondenseerd. Zo wordt uit de dunne fractie een N-concentraat, een hoeveelheid "water" (effluent) en een kaliumrijke restfractie geproduceerd.	Bewezen methode
Verbranden	Mestsoorten met een drogestofgehalte vanaf 30% kunnen met gelijktijdige energieterugwinning worden verbrand. Hoe hoger het ds-% hoe meer mogelijkheden. Voorgedroogde mestsoorten en mest vermengd met toeslagmateriaal (houtsnippers, stro) zijn het meest interessant. Door de strenge eisen aan rookgasreiniging en de hoge kosten zijn grootschalige installaties eerder rendabel dan kleinschalige installaties.	Bewezen methode
Vergisten, scheiden, indampen en korrelen	Methode voor het bewerken van varkens en rundveedrijfmest door middel van vergisten, scheiden, indampen en korrelen van mest. Het N-K-concentraat wat naast het destillaat (water) ontstaat wordt gemengd met de dikke fractie en gedroogd en gekorreld. Het biogas wordt verbrand in een WKK-installatie en als energie in het proces gebruikt.	Bewezen methode
Drogen en korrelen drijfmest	Drijfmest van 5-10% ds en droge mest van 80-85% ds worden gemengd tot een stapelbare mest van 30-50% ds en op een geperforeerde vloer gedroogd. Een deel van de gedroogde mest gaat terug om opnieuw met drijfmest te worden gemengd. De rest gaat naar de eindopslag, vanwaar uit ze wordt gepelleteerd en gehygiëniseerd.	Methode in ontwikkeling
Natte oxidatie van drijfmest	De organische stof in mest wordt in waterige omstandigheden bij zeer hoge druk en temperatuur onder toevoeging van zuurstof verbrand. Dit kan gebeuren in een ondergrondse of bovengrondse reactor. Er is vooral ervaring opgedaan met de behandeling van zuiveringsslib; met het behandelen van mest is nog weinig ervaring.	Methode in ontwikkeling
Vergassen (pyrolyse)	Pluimveemest en dikke fractie van varkens- en rundveemest met minimaal 85% ds wordt bij een temperatuur van ca. 700° C zonder zuurstoftoevoeging in een wervelbedvergasser omgezet in een brandbaar, laagcalorisch gas. Het gas wordt na reiniging met een gasmotor omgezet in	Methode in ontwikkeling

	energie en warmte. De enige reststof die na het vergassingsproces overblijft is zeer fijn vliegas. Alle mineralen, behalve stikstof, zitten daar nog in.	
Co-vergisten, scheiden, indampen en pelleteren	In de vergister wordt mest met co-producten vergist. Het biogas wordt met behulp van een WKK installatie (Warmte Kracht Koppeling) omgezet in elektriciteit en warmte. De vergiste mest wordt met behulp van een scheider gesplitst in een dikke en dunne fractie. De dikke fractie wordt verwerkt tot mestkorrels door het in te dampen en te pelleteren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het warmte-overschot van de WKK.	Methode in ontwikkeling
Strippen van drijfmest	De drijfmest wordt behandeld in een mobiel systeem, bestaande uit een stripper, een scrubber en een scheider. Door natronloog aan drijfmest toe te voegen wordt ammoniak vrijgemaakt. De ammoniak wordt gewassen met zwavelzuur. Daarna wordt de drijfmest gescheiden. De dikke fractie kan men verder bewerken.	Methode in ontwikkeling
Afscheiding van stikstof en fosfaat uit dunne mestfractie	De dunne fractie van mest worden behandeld door magnesium en fosfaat toe te voegen, waarmee de zuurgraad van de mest wordt verhoogd en Magnesium-Ammonium-Fosfaat (struviet) neerslaat. Met deze neerslag wordt onder ideale omstandigheden ca. 80-90% van de N en P uit de dunne fractie verwijderd.	Methode in ontwikkeling
Drijfmest aanzuren met dragerolie en korrelen	De drijfmest wordt aangezuurd en ingedampt. Aan de mest wordt dragerolie toegevoegd zodat de mest tijdens het verdampen van het water vloeibaar blijft. De olie wordt in een centrifuge afgescheiden van de droge mest en de mest wordt nagedroogd om aanhangende olie te verwijderen. Daarna wordt ze gepelleteerd.	Methode in ontwikkeling